

5. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджені Наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України №105 від 10.04.2006 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 31. – 2276 с.
6. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.91 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – 546 ст.
7. Толкаченко О. В. Деякі аспекти правового статусу зелених насаджень у містах / О. В. Толкаченко // Вісник Одеського національного університету. – 2009. – № 1. – Т. 14. – Вип. 1: Правознавство. — 293 с.
8. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/435-15>
9. Шалімов М. О. Ландшафтна екологія : навч. посіб. для студ. екол. спец. ВНЗ / М. О. Шалімов. – Одеса : Наука і техніка, 2012. – 345с.
10. Шуплецова Ю. И. Правовая охрана зеленых насаждений в городах : дисс. канд. юрид. наук / Ю. И. Шуплецова. – М., 2000. - 209 с.

Подгорна А.

(наук. кер. – ст. викл. Потапов О.М.)

студентка IV курсу історичного факультету

Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Право на освіту та його забезпечення в Україні

На сучасному етапі розвитку світової спільноти освіта є найважливішим елементом соціальної сфери держави, що забезпечує стійке економічне зростання, соціальну стабільність, розвиток інститутів громадянського суспільства та національну безпеку держави. Освіта перетворилась на безперервний процес накопичення конкретно особою систематизованих знань, умінь та навичок з метою їх ефективного використання в професійній діяльності. Рівень освітньої підготовки населення є одним із показників, який характеризує конкурентоспроможність країни.

Утвердження і забезпечення права людини на освіту в будь-якій країні є одним з найважливіших обов'язків держави. Сьогодні цілком очевидно, що без необхідної освіти людина не зможе забезпечити собі належних умов життя і реалізуватись як особистість, а також усвідомити і захистити свої права. Високий рівень освіченості населення є важливим чинником, що позитивно впливає на створення сприятливих умов для повної реалізації прав і свобод людини і громадянина.

Освіта - основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. Мета освіти - всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей; формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору; збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення його освітнього рівня; забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями. «Освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості, взаємоповаги між націями і народами», - так записано в Законі України «Про освіту».

Право на освіту, яке закріплене у ст. 53 Конституції України [1], посідає важливе місце в системі прав і свобод людини і яке, за висловлюванням В.О. Боняк, «є необхідним фактором розвитку не тільки особистості, її інтелектуального потенціалу, але й політичної та економічної системи суспільства» [3, с.2]. Цілком очевидно, що «освіта в сучасному глобалізованому й інформатизованому світі дедалі більше стає вирішальним чинником суспільного прогресу і національної безпеки, важливою складовою повного розвитку людської особистості, збільшення поваги до прав і свобод людини. Без необхідної освіти людина не зможе

забезпечити собі належних умов життя і реалізуватись як особистість, а також усвідомити і захистити свої права» [7, с.207].

Конституційне право на освіту включає в себе ряд відносно самостійних прав та тісно взаємопов'язане з іншими конституційними правами, зокрема з правом на працю, соціальний захист, віросповідання, достатній життєвий рівень, свободу слова тощо. Так, у ч. 2 ст. 43 Конституції України зазначено, що держава «реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб» [1].

Дослідник Ю. Кириченко відзначає, що право на освіту є міжнародно визнаним правом людини і знайшло висвітлення у важливих правових актах, насамперед у ст. 26 Загальної декларації прав людини (1948 р.), у ст. 13 та ст. 14 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.), у ст. 2 Протоколу до Конвенції про захист прав людини та основних свобод (1958 р.), у ст. 28 Конвенції про права дитини (1989 р.), а також у різних формах і обсягах закріплено майже у всіх конституціях держав континентальної Європи, окрім Австрії та Норвегії [4, с.36].

Для удосконалення конституційного регулювання права на освіту в Україні доцільно використати такі елементи європейського досвіду: конституювання ліберального підходу до забезпечення права на освіту має лежати в основі його конституційного визначення; у контексті конституювання ролі держави як гаранта права на освіту більш чітко має бути визначена взаємодія державних і недержавних інститутів в освітній сфері; палання більшої уваги морально-релігійним та мовним питанням забезпечення права на освіту.

А. Ключинська з цього приводу акцентує увагу на тому, що конституційне право на освіту охоплює собою право (права) практично на всі основні види освіти. Варто зазначити, що згідно з Законом України «Про загальну середню освіту» у разі ліквідації в установленому законодавством порядку загальноосвітнього навчального закладу, заснованого на комунальній формі власності, органи місцевого самоврядування мають вживати заходів щодо влаштування учнів (вихованців) до інших загальноосвітніх навчальних закладів, забезпечувати соціальний захист педагогічних працівників, спеціалістів, які беруть участь у навчально-виховному процесі, учнів (вихованців).

Згідно з Законом України «Про позашкільну освіту» органи місцевою самоврядування мають вживати заходів для залучення вихованців, учнів і слухачів, які погребують соціальної допомоги та соціальної реабілітації, до різних форм позашкільної освіти; забезпечувати соціальний захист вихованців, учнів і слухачів, педагогічних працівників, спеціалістів та інших працівників позашкільних навчальних закладів.

Законом України «Про вищу освіту» встановлено, що органи місцевого самоврядування мають сприяти працевлаштуванню випускників підпорядкованих їм вищих навчальних закладів. їх соціальному захисту; залучати у порядку, передбаченому законом, підприємства, установи, організації (за їх згодою) до розв'язання проблем розвитку вищої освіти тощо.

Отже, муніципально-правові відносини, пов'язані із реалізацією конституційного права людини і громадянина на освіту, регулюються різноплановими за своєю галузевою природою конституційними та законодавчими актами [5, с.405].

Хотілося б зауважити, що право на освіту мають не тільки вільні громадяни, а також ув'язнені. Зокрема, як наголошує дослідник А. Коваль в колоніях, відповідно до законів України «Про освіту» і «Про загальну середню освіту», для засуджених забезпечується доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти. Засудженим, які бажають підвищувати свій загальноосвітній рівень, незалежно від віку, забезпечуються умови для самоосвіти, надається можливість навчання в загальноосвітніх навчальних закладах колоній, які створюються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідно до потреб і за наявності необхідної матеріально-технічної та науково-методичної бази, педагогічних кадрів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Разом із тим засуджений, підозрюваний чи обвинувачений, до яких застосовано судом

запобіжний захід у вигляді взяття під варту, не можу отримувати освіту на стаціонарній, вечірній та заочній формах навчання у вищих навчальних закладах країни [6, с.37].

Незважаючи на всі заходи, які держава вживає для забезпечення реалізації права на освіту в місцях відбування покарань, питання освіти осіб, які в кримінальному провадженні заарештовані й знаходяться в слідчих ізоляторах, не вирішено. Ця ситуація є парадоксальною, оскільки згідно з принципом презумпції невинуватості особа вважається невинуватою у вчиненні злочину й не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку й встановлено обвинувальним вироком суду (ч. 1 ст. 63 Конституції України). Це положення означає, що до постановлення вироку суду з особою необхідно поводитися як із невинуватою й усіма засобами забезпечувати її конституційні права [6, с.37].

Таким чином, право громадян на освіту є основним конституційним правом є одним з основних соціально-культурних прав громадян, закріплених Конституцією України (ст. 53). Це право має кожен громадянин незалежно від соціального походження, національності, політичних, релігійних та інших переконань, статі, майнового стану та інших ознак. У Конституції закріплюється, що повна загальна середня освіта є обов'язковою. Держава має забезпечувати доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах.

Література:

1. Конституція України прийнята 28 червня 1996 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про освіту» від 23 травня 1991 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
3. Боняк В.О. Конституційне право людини і громадянина на освіту та його забезпечення в Україні: автореф. дис....канд. юрид. наук : спец 12.00.02 «Конституційне право» /О.В.Боняк. – К.2005. – 22с.
4. Кириченко Ю. Право на освіту за конституціями України та держав континентальної Європи: порівняльно-правовий аналіз: Електронний документ. Режим допуску: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2015/2/part_2/8.pdf.
5. Ключинська А.Н. Конституційне право на освіту людини і громадянина та його забезпечення в системі місцевого самоврядування: Електронний документ. Режим допуску: <http://www.anodonta.com.ua/study/8.html>.
6. Коваль А.А. Деякі проблеми реалізації права на освіту в Україні: Електронний документ. Режим допуску: http://www.pap.in.ua/6_2014/11.pdf.
7. Чушенко В.І. Конституційне право України: підручник /В.І. Чушенко, І.Я. Заяць. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2007. – 488с.

Соколова А.

(наук. кер. – ст. викл. Потапов О.М.)

студентка V курсу історичного факультету

Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Гендерна нерівність на ринку праці України

В Україні в сучасних умовах функціонування ринку праці все більшої гостроти набувають проблеми гендерної нерівності в сфері зайнятості населення, які виявляються в неоднакових можливостях жінок і чоловіків, щодо отримання посад у системі органів державної влади, встановленні різних рівнів оплати праці, доходу та власності [1, с.70]. Крім